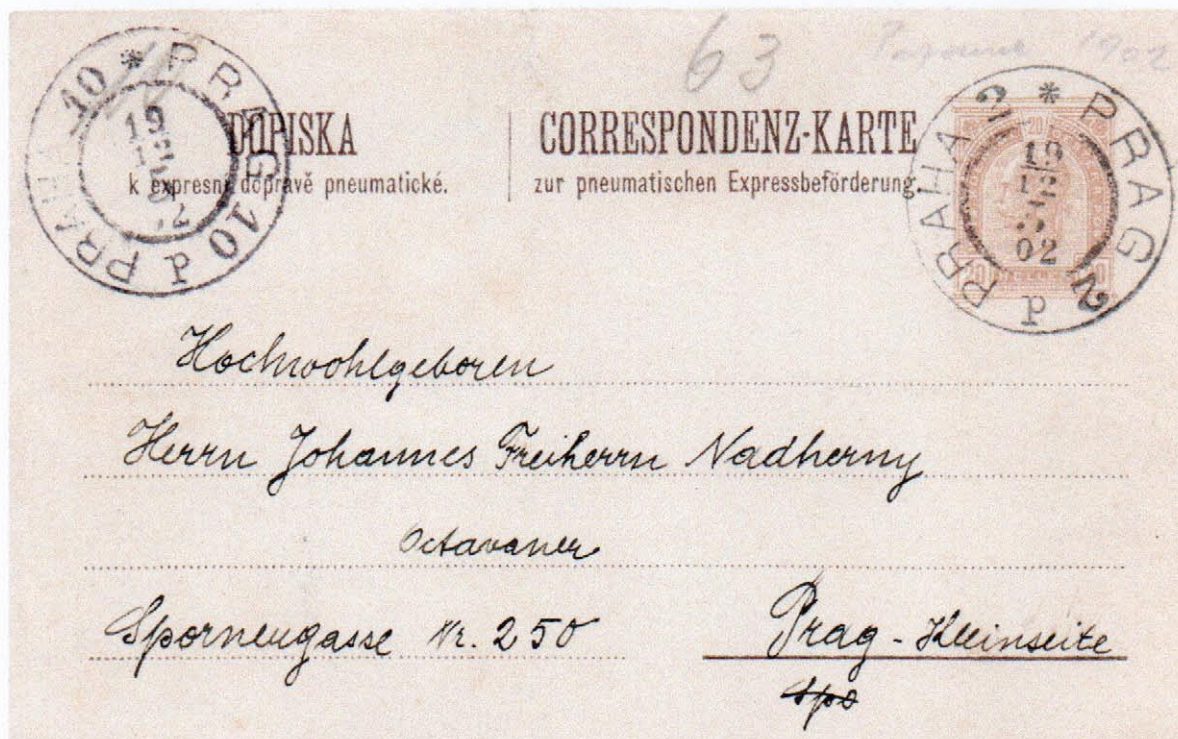

CELINY

Z P R A V O D A J 3/2020 S P O L E Č N O S T I S B Ě R A T E L Ů C E L I N

JAN NÁDHERNÝ z BORUTÍNA

Jan Nádherný (Jan Karel Ludvík Sidonius Adalbert Julius Otmar Maria, 1884–1913).

Rakousko dopisnice pro pražskou potrubní poštu 20h hnědá FJI Dveřní rám, vydání 1.ledna 1900, zaslaná z poštovního úřadu PRAHA 2

Mezi osobnosti české filatelie jistě patří i Jan Nádherný z Borutína. A to svojí (a i rodinnou) „celinářskou“ korespondencí, která se dostala na konci minulého tisíciletí mezi filatelisty. Jeho předčasná smrt však možnou bohatost materiálu ukončila.

ZMĚNA JE ŽIVOT

Když opět vydala Česká Pošta dopisnici „Jízdní posel“, (obr. 1) tak jsem se velmi divil, proč ji Česká Pošta vydává. Podíval jsem se na hologram (obr. 2) a zjistil jsem, že je jiný a potom na mikrotext ve znění „ČESKÁ POŠTA . TH . 2020“. Tato změna je důsledek výběrového řízení na dodavatele poštovních cenin pro Českou Poštu, ve kterém zvítězila společnost Tiskárna Hradištko s.r.o., která od roku 2017 tiskne známky pro Slovenskou poštu.

(obr. 3)

Prozatím byly vydány jen dvě dopisnice a to „Jízdní posel“ a „Praga Piccola 2020“ (obr. 3) Doufám, že spolupráce filatelistů s tiskárnou Hradištko bude stejně dobrá jako s PTC Praha.

Jan Starec

ELEKTRONICKÁ POŠTA ČP

Ve zpravodaji Celiny 1-2019 nám tuto službu a její produkty představil předseda společnosti Jan Starec a v čísle 4-2019 jsem popsal svoji první EP. Jaké pro mě bylo překvapení, když mi dcera půjčila v knihovně Legendu o Ostožovi a na mě vypadla, asi jako zapomenutá záložka podobná dopisnice. Dovoluji si ji představit – bratři Čapkové a obrázek Kodaně. Aneb jak se stává filatelie pomocnou vědou historickou....

Ahoj!

Posíláme pozdravy z Kodaně! Je tu hnusně, ale Kodaň je i přesto nádherná 😊. Viděli jsme spoustu míst a zítra se ještě podíváme na další.

Teď jsme v hotelu "backpacker's hostel", kde jsme si udělali kamarády a hrajeme hry. Zítra se přesuneme jinam.

❤️🇩🇰
P+H

zdrnhoigim
Akademie věd ČR | www.ceskaveda.cz

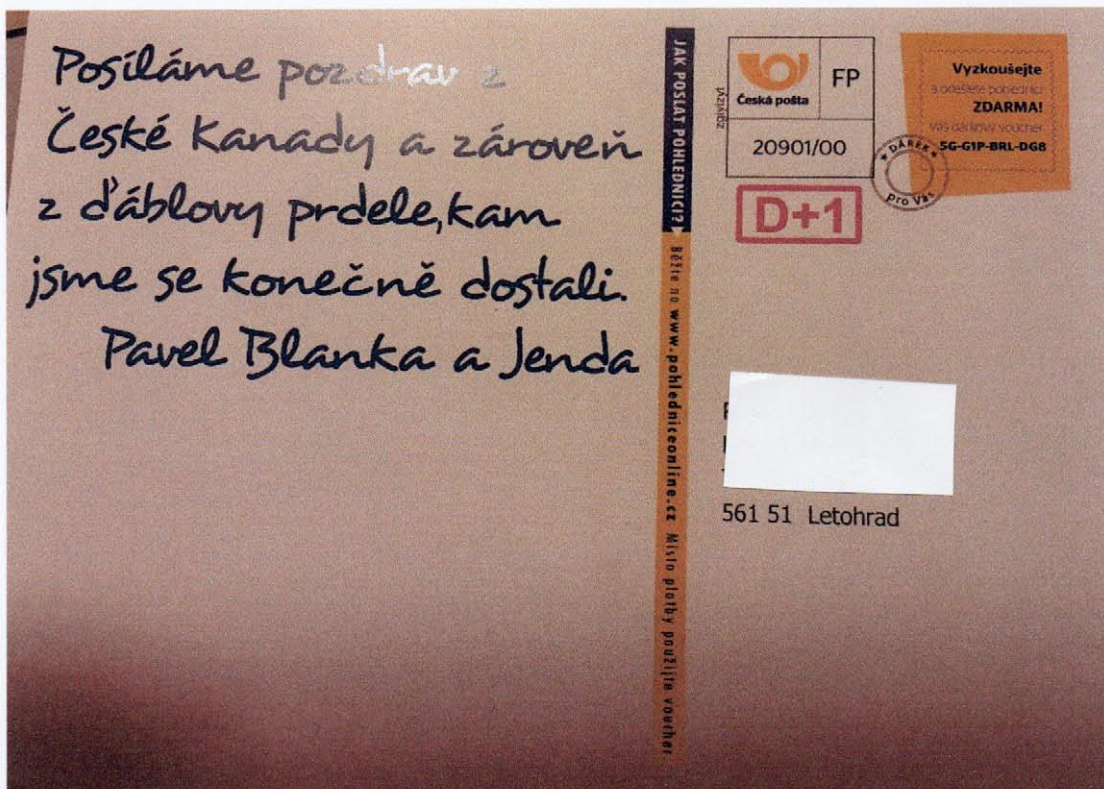
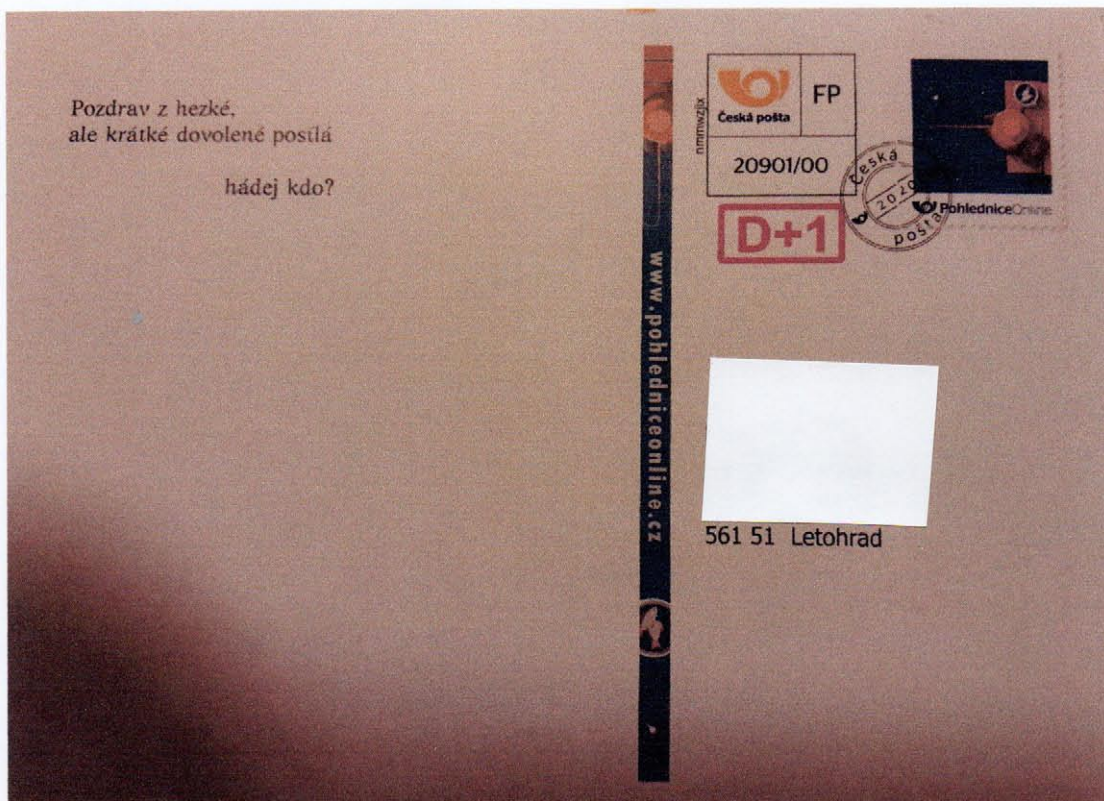

Všichni

250 70 Panenské Břežany

Další překvapení mě potkalo na návštěvě u prarady. Při prohlížení rodinných foto jsem narazil na další dva vzory těchto dopisnic zaslaných příbuznými z tuzemské a zahraniční dovolené. Překvapení byl pro mě i formát dopisnic, místo obvyklého 148x105mm v jednom případě 148x210mm a v druhém 220x110mm. Takže sběratelé dopisnic – lovu zdar.

Překvapivý výskyt použitých poštovních výběrek PČaM

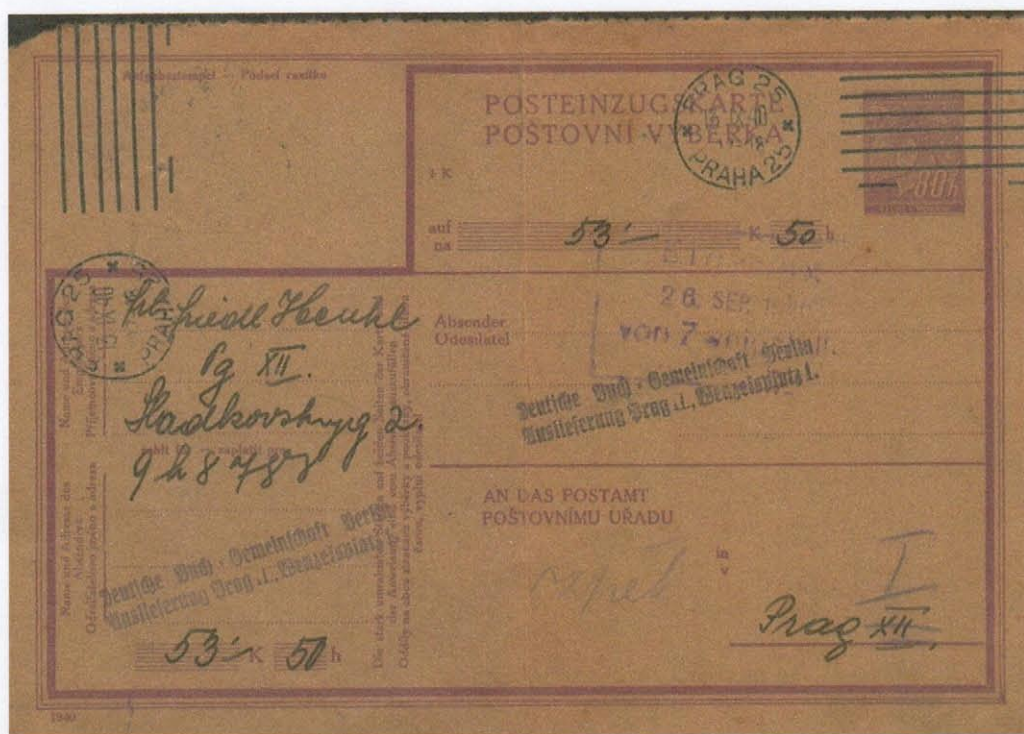
V každém filatelistickém oboru, ať už je to historické období v rámci zeměpisného útvaru, poštovní historie, známková specializace jednotlivých druhů tisku, emisí, či vydání se najdou klenoty, které jsou předmětem sběratelských snů, filatelisté po nich prahnou, jsou vzácné a většinou i drahé, tedy pokud jsou vůbec k máni.

Jednou z takových je i celina, protektorátní poštovní výběrka CPV 1. Vzácná a poměrně drahá je i v nepoužitém stavu. Použitá mně byla až donedávna známa jedna jediná, ta, která se dražila někdy v roce 1996-7 v aukci Profilu, konané tehdy v Kulturním domě železničářů na Vinohradech. Prodala se tehdy za cenu snad někde kolem 65 tisíc korun bez poplatků. Scan, či foto od ní nemám.

O existenci další prošlé výběrky jsem pouze slýchal od jednoho filatelistického obchodníka z Brna..

Před asi dvěma lety se v aukci firmy Felzmann prodala výběrka v horším stavu, s utrženým levým horním rohem, pocházející ze sbírky v listopadu 2016 zemřelého známého německého znalce a sběratele PČaM, Hanse Herrmana Paetowa. Pokud je mi známo, koupil ji za vyvolávací cenu 2 000 Euro + poplatky (cca 27%) jeden známý rakouský sběratel.

Ještě předtím však byla tato celina nabízena za stejnou cenu členům Arge Böhmen und Mähren, jejímu majiteli se ji však nepodařilo prodat, zřejmě kvůli té vadě na kráse.

Poštovní výběrka z pozůstalosti znalce Herrmana Paetowa prodaná v aukci Felzmann

Letošní rok byl na výskyt této doposud téměř nevidané vzácnosti zdá se rokem obratu. Nejprve se použitá výběrka objevila v aukci portálu eBay, kde se 15.ledna 2020 vydražila za 1030 Euro. Nutno ovšem podotknout, že její kvalita byla velmi špatná a radost by nedělala ani za tu poměrně příznivou cenu.

Další exemplář této vzácné celiny se objevil krátce na to vyobrazen ve zpravodaji výše zmíněné Arge Böhmen und Mähren, kde byla prezentována jako vánoční úlovek jednoho člena této společnosti.

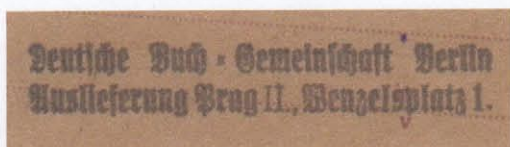
26. února 2020 se na aukčním portále eBay objevila další výběrka. Vyvolávací cena byla 85 Euro, s možností buďto dražit, nebo nabídnout cenu. Byla zakoupena českým sběratelem, který nabídl 300 Euro a cena byla prodávajícím akceptována. Tato, níže vyobrazená celina je výborné kvality.

Vzhledem k tomu, že to byl již třetí kus, který se po letech objevil v tak krátkém čase, poslal jsem majiteli výběrky ze Zpravodaje ARGE BuM mail s dotazem, kde a jak ji získal. S velkým zpožděním a omluvou (jak jinak, COVID-19) jsem téměř po dvou měsících dostal odpověď. Koupil ji přímo od prodejce – cituji „aus dem Grossraum Berlin“.

Všechny použité výběrky, od kterých mám k dispozici vyobrazení, a jedná se o celkem 5 kusů, jsou odeslány firmou „Deutsche Buch – Gemeinschaft Berlin, Auslieferung Prag II, Wenzelsplatz 1“, která použila pro vyplnění kolonky odesílatel razítko. Ve čtyřech případech je toto razítko pouze dvouřádkové a bez orámování, v jednom případě pak razítko čtyřřádkové s orámováním a mimo shora uvedený text jsou nahoře doplněny dva řádky textu : “An die Postsparkasse Prag für Konto Nr. 78807”.

Razítko dvouřádkové

Razítko čtyřřádkové

Přehled použití doposud známých exemplářů poštovních výběrek

<u>Místo podání majitel</u>	<u>Datum podání</u>	<u>Adresát</u>	<u>Poznámka, aukce,</u>
PRAHA 25 – PRAG 25	25.IX.40	Čáslav	Aukce Schlegel – červen 2020 Vydraženo za 400 Euro + popl.
PRAHA 25 – PRAG 25	13.IX.40	Praha 12	Sbírka Paetow – Felzmann v majetku rak.sběratele
PRAHA 25 – PRAG 25	7.VIII.40	Hr.Králové	v majetku českého sběratele
PRAHA 25 – PRAG 25	5.VIII.40	Vyškov	v majetku něm. sběratele
PRAHA 25 – PRAG 25	6.VIII.40	Vyškov	v majetku něm. sběratele čtyřřádkové razítko odesílatele

Adresáti zásilek uvedení v přehledu pouze pod cílovým místem jsou v drtivé většině jednotky Wehrmachtu

Jak již bylo řečeno, dvě výběrky pochází z prostoru Velký Berlín. Přímo z Berlína byl zakoupen rovněž exemplář zakoupený na portále eBay, který je nyní v majetku českého sběratele. Shodli jsme s německým majitelem dvou výběrek na názoru, že celiny mohou pocházet z archívu firmy Deutsche Buch – Gemeinschaft Berlin, kam byly z Prahy zaslány k uložení.

Ve velmi dobré, výstavní kvalitě jsou pouze dva exempláře, další dva exempláře jsou natržené, propíchnuté a silně přehnuté v rozích, exemplář ze sbírky H.Paetowa má utržený roh.

Poštovní výběrka CPV1 byla vydána v roce 1940 a platila do 30.9.1940. Poté již nebyla používána a neprodané exempláře byly staženy.

Předchůdcem této celiny byly svým provedením velmi podobné celiny bývalé ČSR, poštovní výběrky CPV 12, vydané v roce 1929 ve třech jazykových mutacích.

V Protektorátu Čechy a Morava byly používány jako předběžné mutace česká a česko-německá.

Z mých dlouhodobě vedených záznamů včetně vyobrazení vyplývá, že za zhruba 25 let se na trhu objevilo 6 exemplářů CPV 12 a pouze jediný exemplář v mutaci česko-německé,

kteře byly pouřity jako pŕedbŕŕennŕ vŕbŕerky v PŕaM. Bylo to mořnŕ pouze do 20.5.1940, kdy pŕestaly platit vřechny celiny bŕvalŕ ŒSR. Slovenskŕ mutace vŕbŕerky CPV 12 pouřitŕ jako pŕedbŕŕennŕ celina ve Slovenskŕm řtŕtu nenŕ znŕma.

Dosud jedinŕ znŕmŕ Œsko-nŕmeckŕ mutace Œskoslovenskŕ vŕbŕerky CPV 12 pouřitŕ v PŕaM byla podŕna 21.III.40 v BRUNN 2/ BRNO 2a z mŕsta urŕenŕ, kde nebyla vybrŕna dluřnŕ Œstka byla odeslŕna zpŕt na podacŕ ŕrad. Razŕtko pořt.ŕradu RYCHTŕŘOV 26.III.40 Œskoslovenskŕ provenience je i po vŕce neř roce trvŕnŕ PŕaM stŕle jeřtŕ pouřŕvŕno

Autor Œlŕnku . Vilŕm Reichsfeld

ALFAFILA, s.r.o.
Vŕclavskŕ nŕmŕstŕ 28
pasŕř U Stŕblŕ (Alfa)
110 00 Praha 1
CZ – Œeskŕ republika
tel.: 224 235 457
<http://www.alfafila.cz>

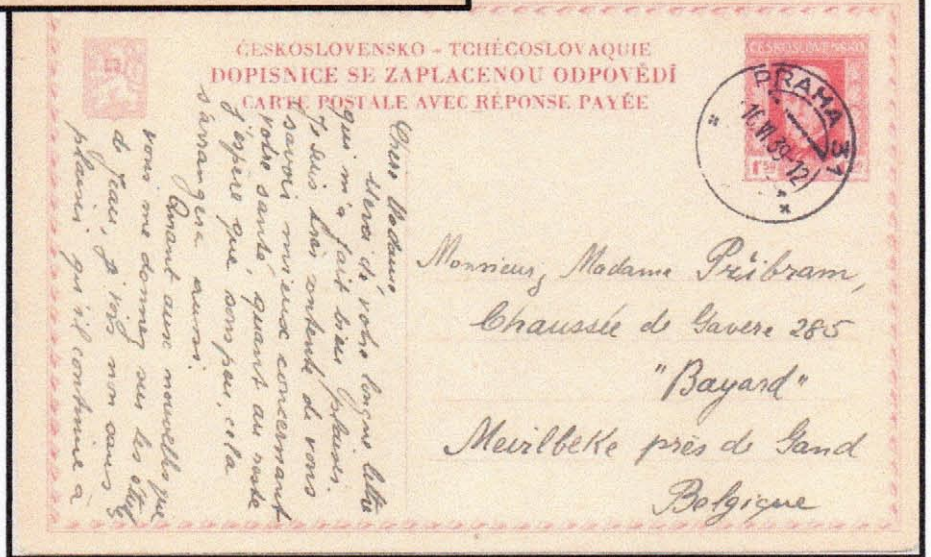

ČESKOSLOVENSKÁ ODPOVĚDNÍ DOPISNICE CDV 36 JAKO PROTEKTORÁTNÍ PŘEDBĚŽNÁ

Již několikrát jsem publikoval články o československých celinách použitých ve formě předběžných celin Protektorátu Čechy a Morava. Poslední dobou se mi podařilo získat několik dalších položek do své sbírky, které bych dnes rád prezentoval, přičemž se zaměřím na celé nerozřezané exempláře.

Obr. č. 1 Zásilka do Londýna (Velká Británie), rpú PRAHA 31, 6.VIII.39.
Jedná se evidentně o korespondenci v rámci židovské emigrace a následného rozdělení rodin.

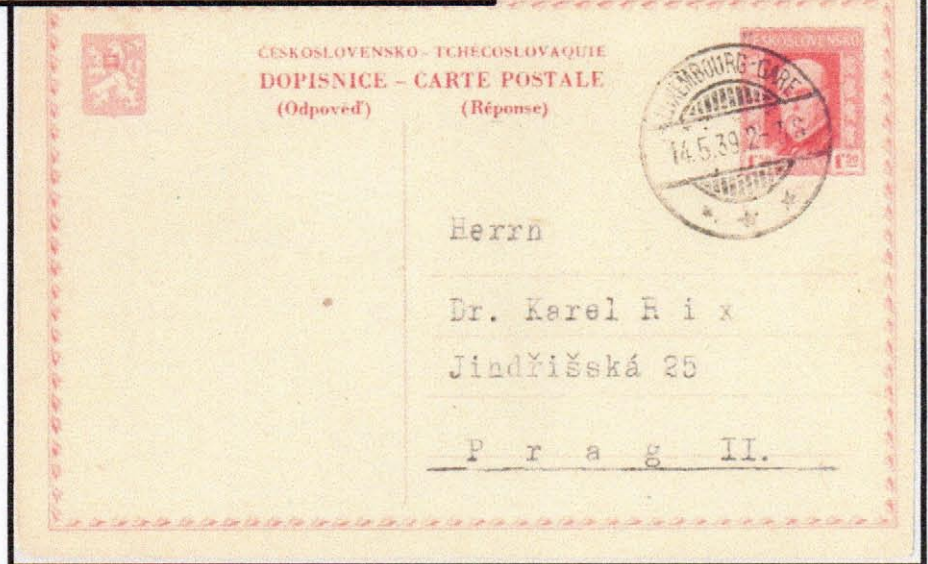
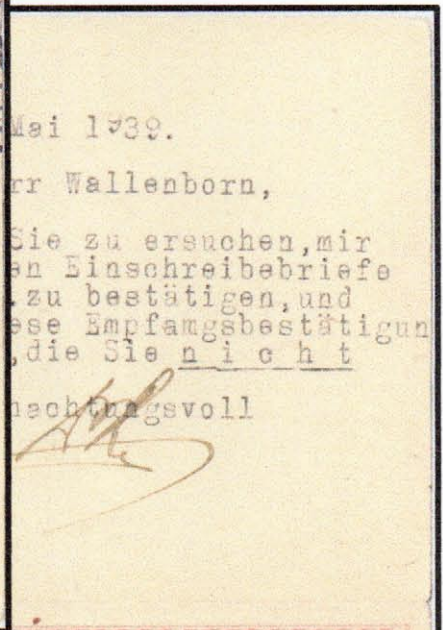
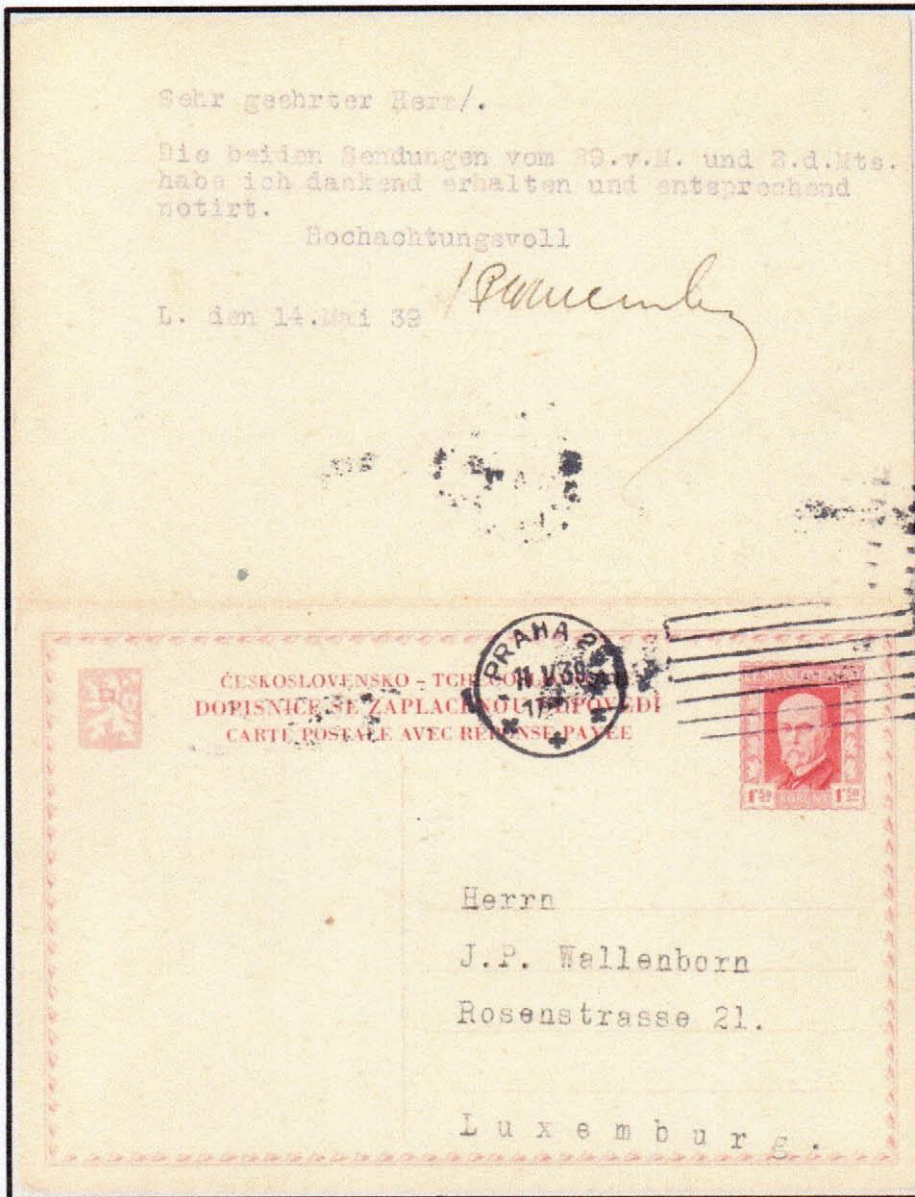

Obr. č. 2 a 3 Zásilka do Holandska, rpú PRAHA (?), 4.XII.39, censurní D.K. Praha 7
Zásilka do Belgie, rpú PRAHA 31, 6.VIII.39.
Zmenšeno

Obr. č. 4 a 5 Zásilka do Turecka, dosláno do Palestiny, rpú PRAHA 25, 30.1.40, censurní D.K. Praha 7, příchodzí razítko TEL AVIV, 13 MR 40, vráceno zpět odesilateli
Zásilka do Jugoslávie, rpú MORAVSKÁ OSTRAVA 1, 10.1.40.

Zmenšeno

Obr. 6 a 7 Oboustranně prošlá – rpú PRAHA 25, 11.V.39, zpáteční rpú LUXEMBOURG-GARE, 14.V.39. Zásilka z dílny doktora Rixe, přesto zcela ojedinělá a mimořádně vzácná celina. Zmenšeno. M.Hauzr

OBRAZOVÉ POŠTOVÉ LÍSTKY

„XI. VŠESOKOLSKÝ SLET V PRAZE 1948“ (CDV 90)

Bežná séria 16 kusov obrazových poštových lístkov je známa v dvoch vydaniach:

A: Uzavretá číslica 4 v letopočte 1948 (tzv. Bratislavské vydanie)

B: Otvorená číslica 4 v letopočte 1948 (tzv. Pražské vydanie)

Zo zberateľského hľadiska nie je táto séria veľmi hľadaná, hoci napriek relatívne dlhej dobe platnosti (takmer 19 mesiacov) sa ozaj poštou prepravené kusy vyskytujú minimálne. To v podstate platí aj pre ostatné príležitostné CDV z tohto obdobia.

Počas „nútenej domácej prestávky“ som dal na kopu všetky série i jednotlivé kusy, ktoré som mal k dispozícii, či sa neobjaví niečo zaujímavé. Našiel som jednu nepoužitú sériu Bratislavského vydania s posunutými orezmi. Posuny nie sú mimoriadne veľké, ale dostatočné na to, aby zachytávali obrazy zo susedných polí tlačovej dosky (obr.1 a 2).

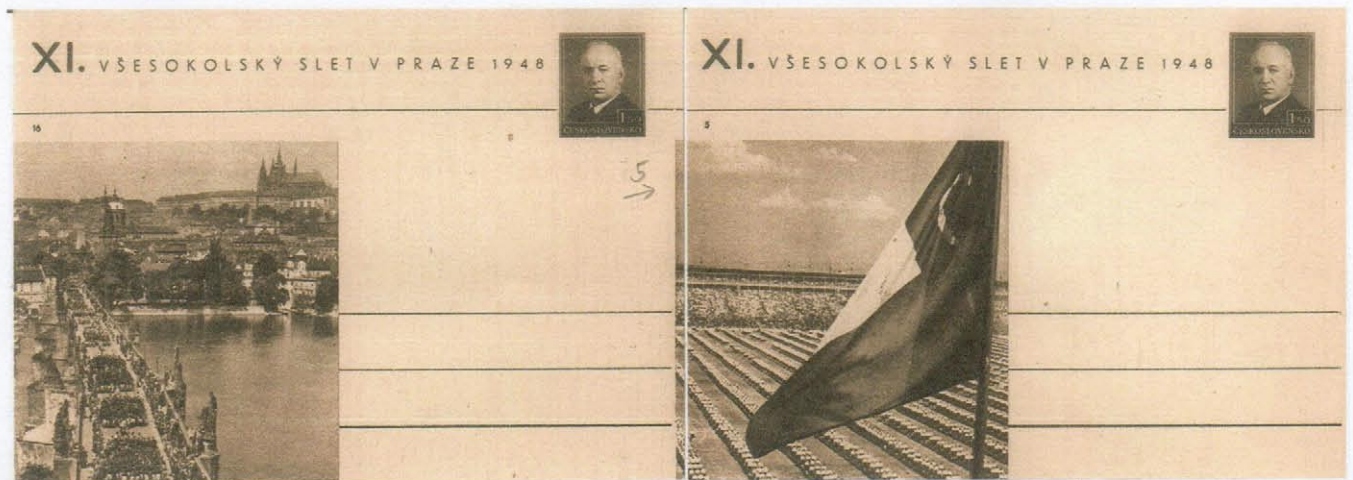
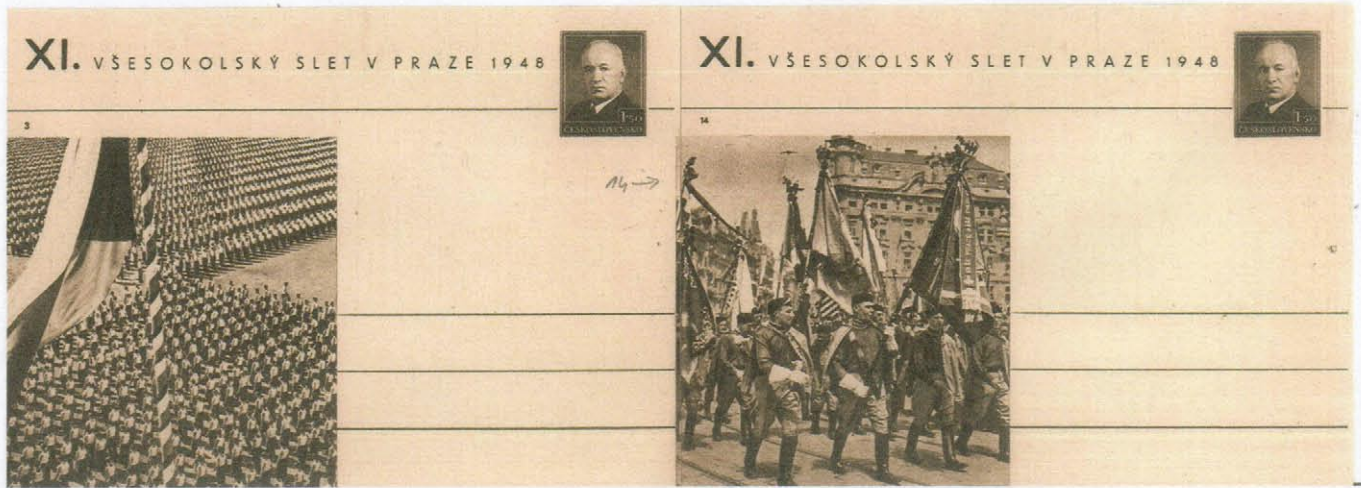
9 lístkov malo časť obrazu „suseda sprava“ a tak sa mi pomerne ľahko podarilo zostaviť jednu vodorovnú štvoricu a štyri vodorovné dvojice. Všetko nasvedčovalo tomu, že lístky boli tlačené vo forme 4x4. Nemal som však určené poradie riadkov vodorovných dvojíc. Navyiac v podstate nebolo možné, aby (pri rovnakej veľkosti celín) sa nedali spárovať zvyšné dvojice do štvoríc. Prekvapenie prišlo, keď sa na každej celine zo štvorice, aj vďaka nepresnému vodorovnému orezu, objavili aj časti obrazu HORE. Oriek bol vyriešený: Celiny boli tlačené v šiestich riadkoch pod sebou a zľava na ne bola kolmo „nalepená“ zmienená štvorica (obr.3).

Po viac ako 70 rokoch sa podarilo usporiadať túto sériu poštových lístkov tak, ako boli zoradené na tlačovej doske (obr.4). Či bola tlačová doska zložená iba z jednej „16-ky“ alebo dvoch, zatiaľ nie je známe.

Michal Z i k a , Bratislava 19. 7. 2020

Písané pre: portál www.postoveznamky.sk a spravodaj SSC SČF Celiny.

2	14	6	12	11	5
10	3	8	13	7	16
9	1	4	15		

Jako doplnění článku jedna dopisnice CDV 90/5zaslaná expres, přesná frankatura.

CELINOVÉ POHLEDNICE

Jedná se o ne příliš populární celinářskou disciplínu. Je jich mnoho, na trhu se objevují poměrně málo a katalogové cenové záznamy nevytvářejí velký prostor, jak pro malé generální sběratele, tak ani pro investory (pro jedny drahé, pro druhé levné).

Jak zpravidla víme, katalog (1) uvádí celinové pohlednice s označením poněkud záhadnými výrobními čísly předloh, případně negativů. Tato čísla jsou uvedena na pohlednicích na adresní straně. Pro filatelisty je to velice užitečná informace. Pohlednic vzniklo veliké množství a bez těchto „číslíček“ by hledání správného exempláře zabralo poměrně hodně času. Počet pohlednic, které katalog uvádí, odhaduji zhruba na tisíc a některé motivy jsou velice podobné. Když vypustíme posledních šestnáct kusů, vyšlo všechno ostatní v období zhruba tří let. To byl tedy jistě značný nápor na kapsu filatelistů a lze tedy předpokládat, že jejich hlavním odbytištěm byl normální poštovní provoz. Řada sběratelů celin je z tohoto důvodu do svých sbírek ani nezařadila.

CPH - 43

Při zařazování do sbírky se uchylujeme k praxi luštění uvedených „číslíček“ zpravidla jen tehdy, pokud nám není na první pohled jasné, kam co patří. Ty, tzv. umělecké, jsou na konci katalogu a není problém je zařadit. Porušuje to sice časovou posloupnost vydání, bylo to ale velice praktické rozhodnutí. Snad také proto mi až do nedávna unikal fakt, že některé jsou zřejmě se stejným vyobrazením z různých nákladů. Můj náález bych bez důkazů a pracovníě označil jako druhé vydání.

První a tedy katalogizované vydání má tato „číslíčka“ čtyřmístná od „4150“ po „4155“, tedy celkem 6 ilustrací (na 11 pohlednicích), 6 čtyřmístných čísel. Všechna tato označení lze celkem snadno sběratelsky doložit. K nemalému údivu jsem ale našel stejné pohlednice, které mají na adresní straně jiné barevné provedení a především označení. V obrazové části nenalézám žádné podstatné rozdíly, které by nebylo možné přičíst normálním výrobním tolerancím a případně změnám při různém skladování. Na adresní straně na první pohled zaujme změna barvy tisku. Katalogizované, zřejmě tedy první vydání je na adresní straně vytištěno, s výjimkou známky černou barvou. Druhé vydání je vytištěno barvou hnědou. To by snad, samo o sobě, ještě nemuselo znamenat mnoho. Snad by to ještě šlo přisoudit dobovým poměrům v tiskárně. Pro druhý (?) náklad, ale především hovoří označení, které je ve tvaru „17-P 4150 II“.

Dosud se marně snažím zjistit a doložit existenci celého tohoto vydání (pracovníě druhého) na všech dopisnicích.

Dosud jsou mi známé pouze:

CPH 43/1 s označením **17-P 4150 II** (obr. 1, 1a)

CPH 43/3 s označením **17-P 4151 II** (obr. 2, 2a)

CPH 43/7 s označením **17-P 4153 II** (obr. 3, 3a)

Neznám technologii tisku a nemohu tedy vyloučit, že mohlo jít pouze o dotisk jen některých hodnot. Sběratelsky pohlednice nebyly zřejmě nikdy masově oblíbené, a tak na rozdíl od dnešních celin, které jsou převážně (mnohé dnes již výhradně) určené pro sběratele, skončila jich většina v poštovním provozu. Byly tedy především rozprodány po jednotlivých kusech. Jen sotva tak lze předpokládat, že obliba u všech 11 vzorů byla stejná a tak se možná (?) mohlo dotiskovat jen něco. I v případě dotisku stejného

počtu všech vzorů, také mohl zcela velmi rozdílný počet, skončit po měnové reformě roku 1953 ve skartu, u některých se případně ani nedostat do oběhu.

Vedle ale nesporného faktu existence této odchylky jsou vše ostatní pouze nepodložené úvahy, které čekají na doložení nebo vyvrácení.

CPH 2

Na jednom inzertním serveru jsem před nedávnem našel několik jednotlivých celinových pohlednic, kde nebylo uvedeno jejich katalogové číslo a ani obrazová strana. To mne přivedlo k tomu, abych se pokusil určit, o co se jedná (co kdyby to byla nějaká sběratelská perla za babku). Na adresní straně jsem našel označení tiskařského závodu „ORBIS“. To by samo o sobě nebylo nikterak zajímavé, tisklo se zde poměrně hodně celinových pohlednic. Uvedené místopisné názvy ale k ničemu známému z „Orbisu“ nepříslušely. Dalším porovnáváním s dostupným materiálem jsem došel k tomu, že se jedná o pohlednice z řady CPH 2. To mi odhalilo velice zajímavou skutečnost, které jsem si dosud nepovšiml. Vyobrazení na CPH 2, původem ze Slovenska, mají označení (tak jak je uvedeno v katalogu) „Tatran“ a mají slovenský text.. Pohlednice s vyobrazeními z českých zemí mají označení tiskárny „ORBIS“ a text v češtině (Obr.4). Přesto, že se tedy tiskly na dvou místech, jsou zařazeny do jedné série. Zajímavé.

CPH 1

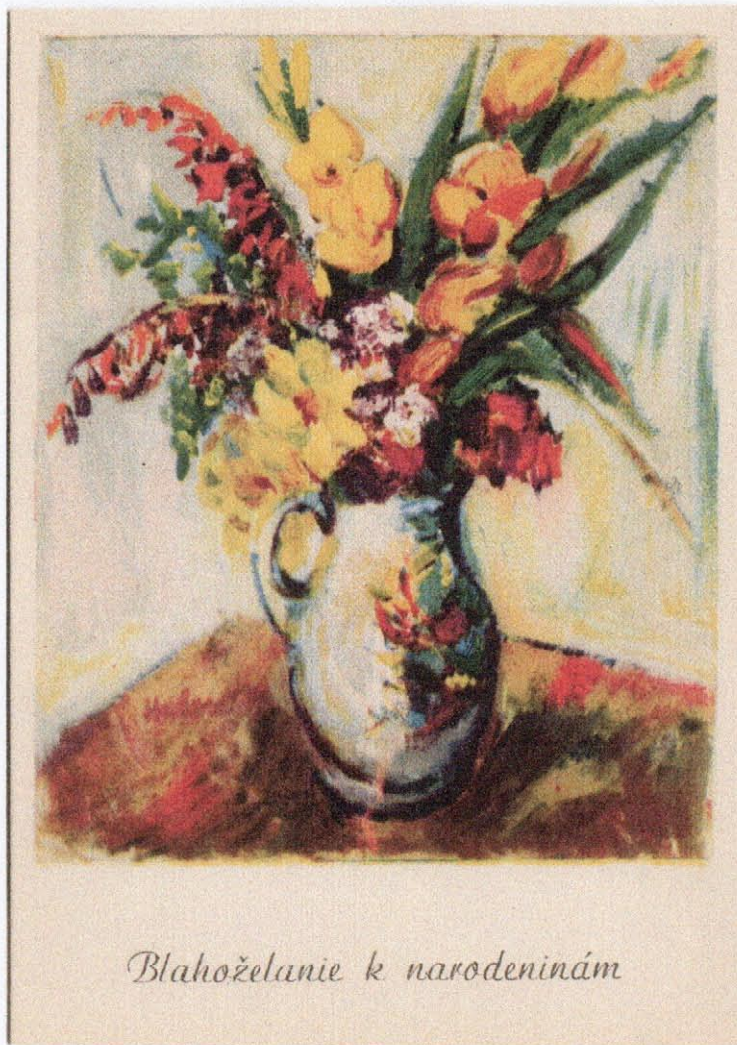
Další zajímavostí je pro mne obálka, kterou jsem našel na aukčním serveru BURDA AUCTION s.r.o. (obr.5), ve které Československá pošta distribuovala celinové pohlednice řady CPH 1. Přesto, že se tedy nesporně jedná o obálku příslušející k CPH 1, a dokazují to i tamtéž vyobrazené pohlednice, je na obálce nadepsáno „II. EMISE“. Je tedy otázkou, zda před CPH 1 (jak je označuje katalog) vznikla nějaká jiná emise celinových pohlednic, případně, zda se jedná o druhou emisi téhož. Pokud by ale pošta tyto označila jako druhou emisi při pouhém dotisku, jistě by jí k tomu vedlo to, že jsou zde nějaké rozdíly. Ty však v dostupném materiálu nenalézám. Za povšimnutí jistě stojí i to, že jazyková podoba textové části odpovídá místopisně příslušné pohlednici (Obr.6).

Prosím ostatní sběratele, aby prohlédli své sbírky a doplnili mé poznatky.

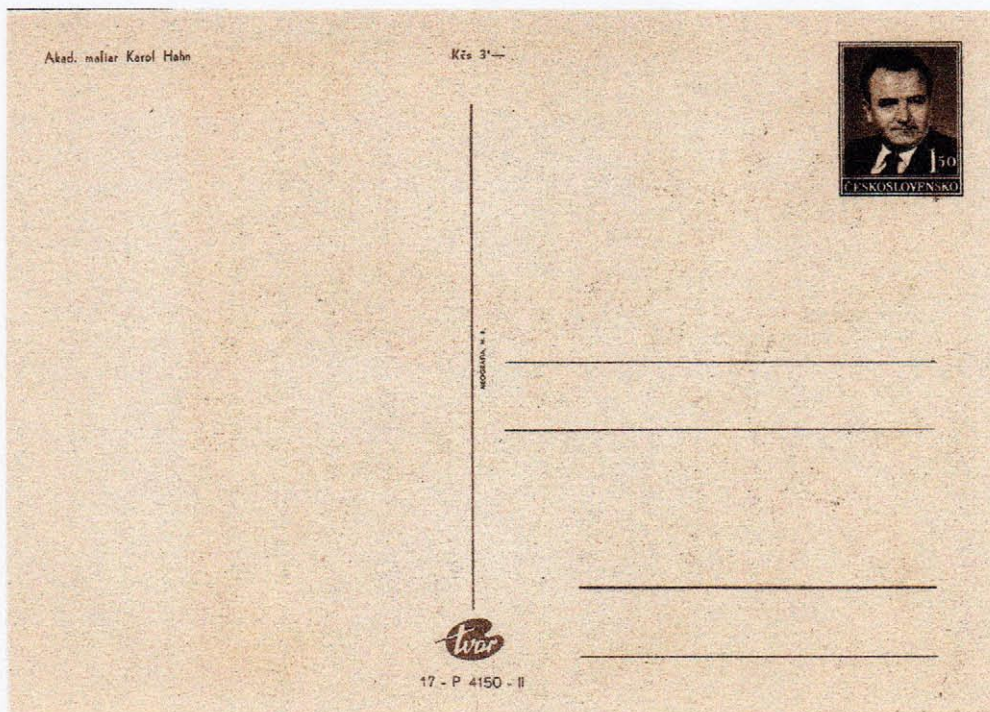
telegram@post.cz

(1) Katalog Pofis, Československé celiny 1918-1992, I. díl (Starec, Beneš 1998)

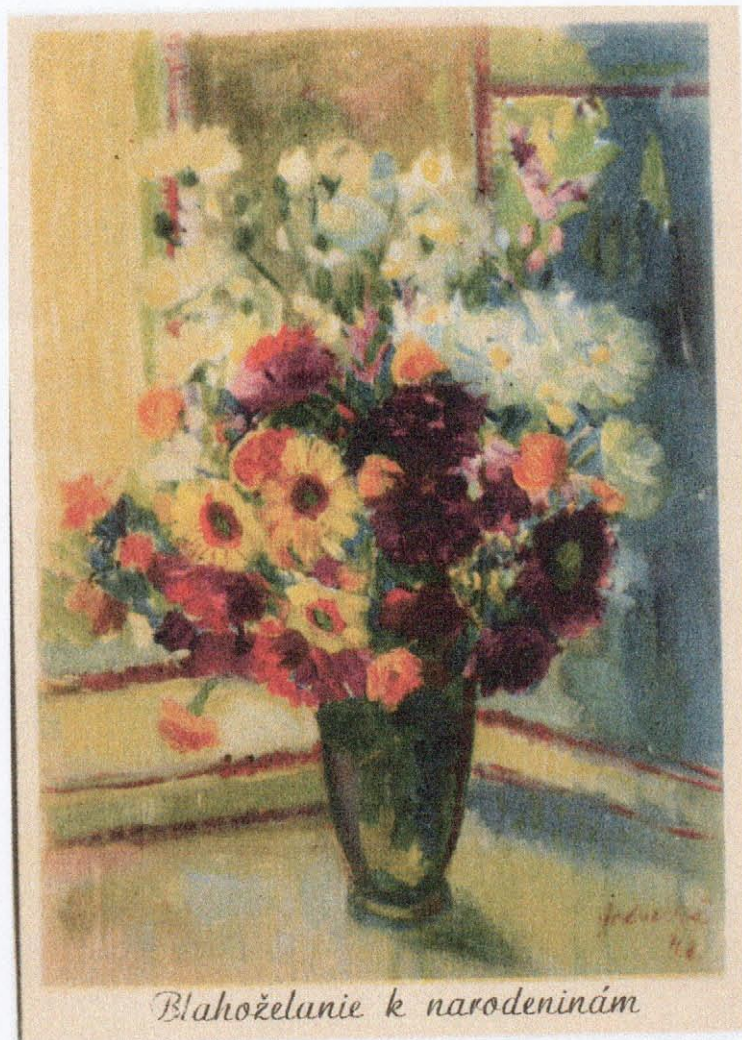

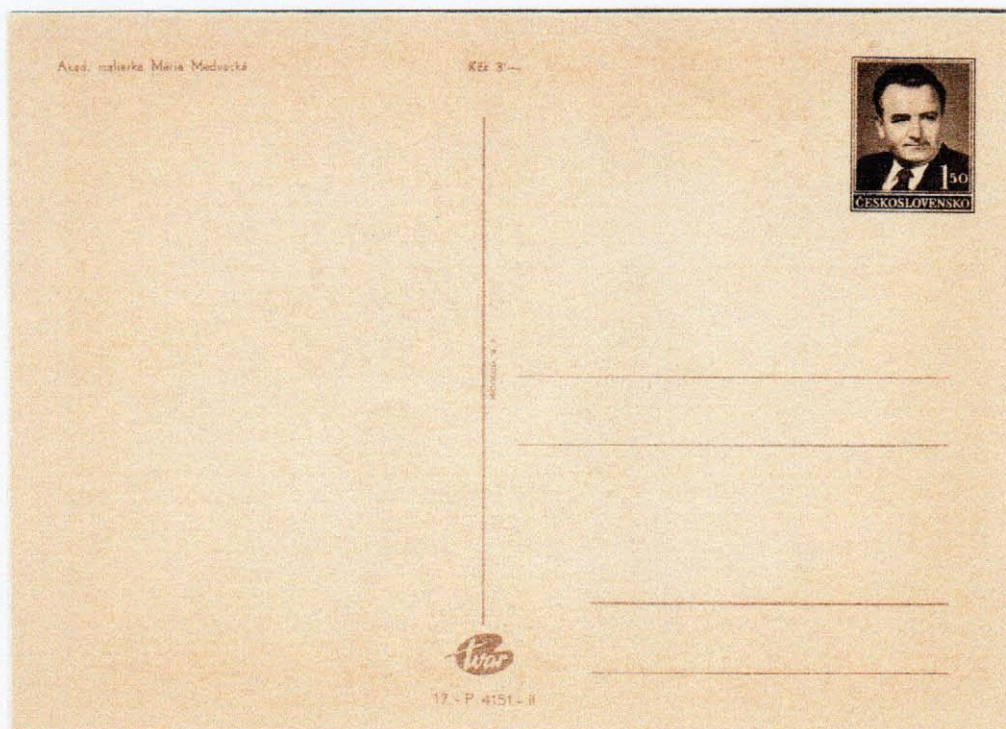
Obr. 1

Obr. 1a

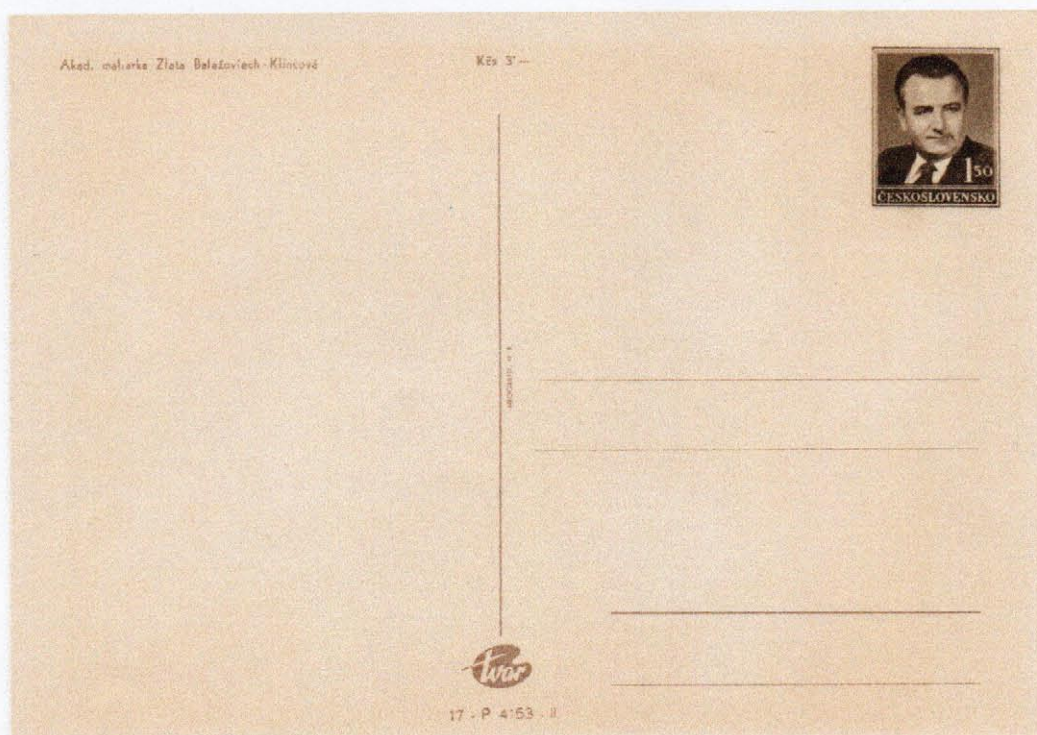
Obr.2

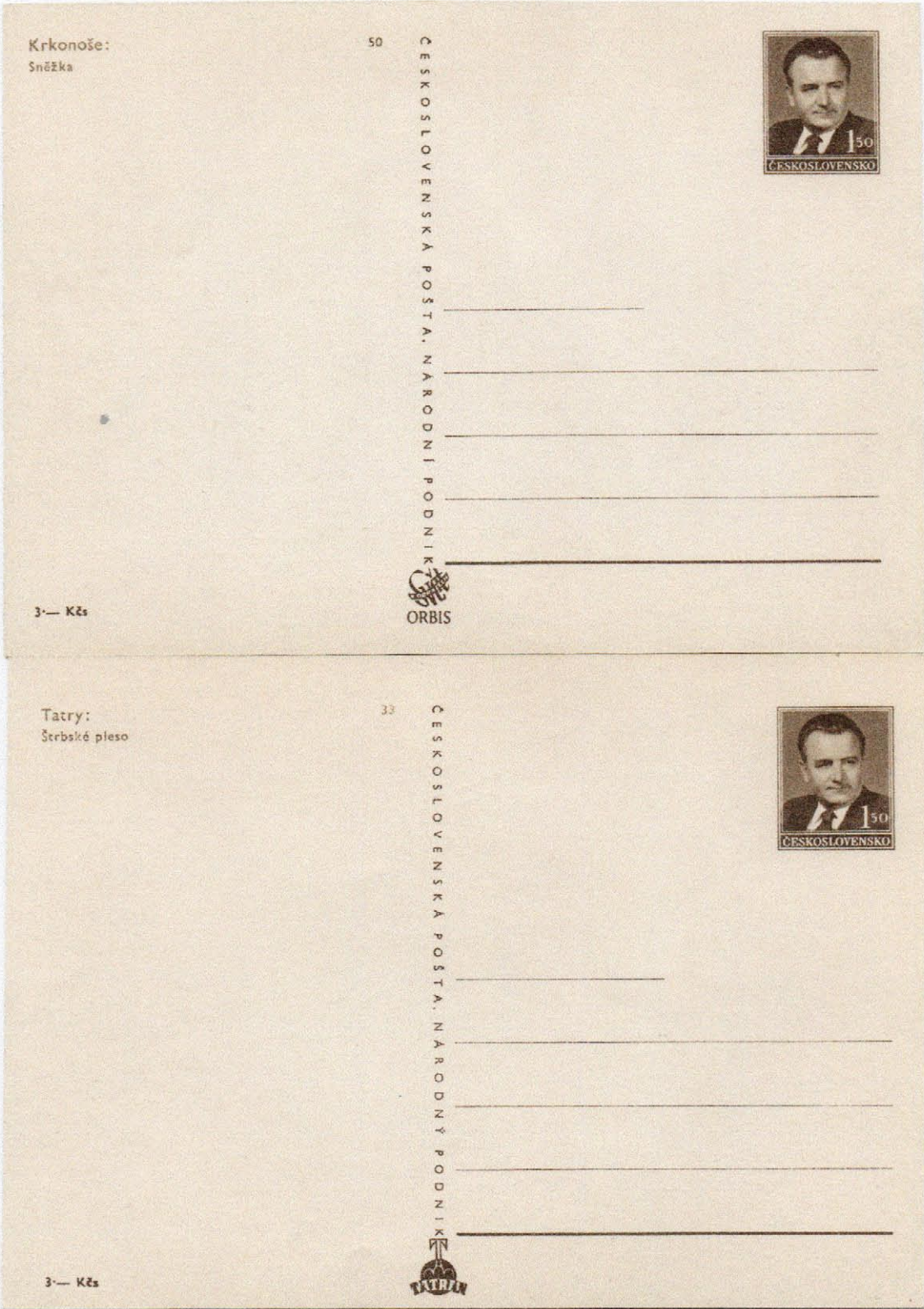
Obr. 2a

Obr. 3

Obr. 3a

Obr. 4

ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA

OBRAZOVÉ DOPISNICE

II. EMISE

1. Praha	17. Litomyšl
2. Praha	18. Jindřichův Hradec
3. Bratislava	19. Klatovy
4. Brno	20. Turnovsko
5. Ostrava	21. Karlovy Vary
6. Gottwaldov	22. Františkovy Lázně
7. Olomouc	23. Poděbrady
8. Turč. Sv. Martin	24. Doksy
9. Banská Bystrica	25. Sliač
10. Nitra	26. Pernštejn
11. Levoča	27. Lednice
12. Telč	28. Dobšíná - jaskyňa
13. České Budějovice	29. Demänovské jaskyne
14. Tábor	30. Domica
15. Kutná Hora	31. Macocha
16. Mladá Boleslav	32. Ostrovske jeskyně

Obr. 5

3— Kčs

POŠTOVÝ LÍSTOK

.....

adresát _____

.....

ulica _____

.....

miesto
určenia _____

.....

Bratislava 3 pošta _____

Obr. 6

3— Kčs

POŠTOVNÍ DOPISNICE

.....

adresát _____

.....

ulice _____

.....

miesto
určení _____

.....

Praha: Esperantské středisko v srdci Evropy
Esperantista centro en koro de Europo 2 pošta _____

Jan Nádherný (Jan Karel Ludvík Sidonius Adalbert Julius Otmar Maria, 1884–1913).

Jeho otec, baron Karel Nádherný z Borutína (rodným jménem: Karel Boromejský Jan Ludvík Nádherný z Borutína, 1849–1895), pocházel z rodiny Nádherných z Borutína, jejichž předkové byli mlynáři v Narysově na Příbramsku. Jeho praděd Jan Nepomuk Nádherný (1772–1860) se stal pražským měšťanem, podnikal v hutnictví a vydělané peníze investoval do zemědělství. V roce 1838 byl za své zásluhy povýšen do šlechtického stavu. Mezi příbuzné Jana Nádherného patřil i Ignác Nádherný (1789–1867), vynikající lékař, vysokoškolský profesor a v roce 1823 rektor Karlo-Ferdinandovy university. Karel Ludvík Nádherný byl nejmladším z pěti synů Ludvíka Karla Nádherného (1800–1867). Protože na něj nezbylo žádné rodinné panství, byl bratry vyplacen částkou 210 000 zlatých. Za tyto peníze zakoupil v roce 1879 od Františky Puchnerové-Wedemaierové panství Vrchotovy Janovice. Rekonstrukci zámku v novogotickém slohu zadal architektovi Josefu Mockerovi. Matka, Amelie Kleinová, svobodná paní z Wiesenbergu, (1854–1910) pocházela z rodiny stavebních a průmyslových podnikatelů Kleinů (byla dcerou Alberta Kleina von Wiesenberg), kteří byli za své zásluhy při budování železniční sítě v Rakousko-Uhersku povýšeni do šlechtického stavu.

Sourozenci Jana - Sidonie (Sidonie Amalie svobodná paní Nádherná z Borutína, pokřtěná Sidonia Amalia Wilhelmina Carolina Julia Maria) se narodila spolu se svým dvojčetem, bratrem Karlem Nádherným (Karel Maria Ludvík Hubert Adalbert) dne 1. prosince 1885.

Celinová dopisnice zaslaná r 1902 Expres Janem matce do Vrchotových Janovic

Pseudo celinová dopisnice vydaná Švábem Malostranským zaslaná r.1898 doporučeně z Neustupova sourozencům Janu a Karlovy Nádherným do Strakovy akademie. Lístek psala jejich sestra Sidonie Nádherná . Na rubu podpisy Mama (matka) Sidie (sestra) May-May (irská vychovatelka Mary Cooney, kterou děti oslovovaly May-May), Bukal Vladimír(?), Nussi(?)

Dearest Yohannes & Charlie!

I am here in Neustupov, from where I send you this funny card. They are building a plot & you would scarcely know the castle. Nussi is also here. I have just eaten my dinner. Auntie Vicki, her maid, Offi, Erl. Brand & Friedi come on the 9. of May. I am very sorry, that you can stop only for such a short time.

Sidie.
 Mama
 Bukal Vladimír
 Nussi
 May-May

Johannese Nádherného prostitutky obšťastnily i zničily

Baron Johannes Nádherný (21. března 1884–28. května 1913), bratr Sidonie Nádherné, múzy a přítelkyně takových osobností jako architekt Adolf Loos a malíř Max Švabinský, nevstoupil do dějin svým nezapomenutelným dílem ani mimořádnými skutky. Zato jej proslavily četné dopisy a navštívenky od pracovníků nejstaršího řemesla.

Sidonie a Johannes Nádherní ve Vrchotových Janovicích.

Pečlivě si je schovával a přiřadil je ke korespondenci se svou rodinou, šlechtickými přáteli a kolegy ze studií. Vytvořil tak nevědomky jeden z fragmentů mozaiky skládající každodenní historii prostitute. To bylo značně neobvyklé, o podobných milostných zážitcích se zpravidla mlčelo. Johannesova vášeň pro návštěvy nevěstinců a veřejných domů vyhlížela až chorobně – např. v roce 1907 a 1908 je navštívil osmapadesátkrát. Ne že by jeho chování v aristokratických kruzích patřilo k výjimkám, podobné podniky měli v oblibě i členové panovnického rodu. Většinou, ale šlechtici dávali přednost vydržovaným milenkám. Ne tak Johannes. Své první sexuální zkušenosti získal v šestnácti. Do té doby vedl život typického mladíka z dobré rodiny.

Idyla ve Vrchotových Janovicích

Johannes se narodil 21. března 1884 na zámku Vrchotovy Janovice rytíři Karlu Ludvíkovi Nádhernému a jeho ženě Amélii. Šlechtický titul rodiny obou manželů získaly za zásluhy o rozvoj zemědělství a průmyslu. Šestnáct měsíců po synkově narození přibyla ještě dvojčata Karel a Sidonie. Dětství měli všichni malí Nádherní idylické – krásný Středočeský kraj, volnost pohybu, svobodomyslnost otce i matky.

Vše skončilo v březnu 1895, když rytíř Karel Ludvík zemřel. Pro Amélii se starost o potomky stala smyslem života. S chlapci se ale rozloučila už o dva roky později. Johannes i Karel

zvaný Charlie odjeli do Prahy, aby se stali chovanci známé Strakovy akademie. Ta patřila k nejmodernějším svého druhu se svým ústředním topením, šermírnami a malou nemocnicí.

1.) Stephi, +	ende. Mai 1900
2.) Emma, bei Desort,	9. VI. 1900
3.) Helenka, +	10. VI. 1900
4.) Helene, bei der Postgasse	30. VI. 1900
5.) Fritz, bei Kávesník	16. VII. 1900
6.) Tertschi, bei Friedmann	3. I. 1901
7.) Selma, +	3. I. 1901
8.) Fritz, Napoleon	15. I. 1901
9.) Fritz, bei Kávesník(5)	20. I. 1901
10.) Ražena, bei Imejda	1. II. 1901
11.) Silva, bei Schneider	11. II. 1901
12.) Olga, bei Napoleon,	26. II. 1901
13.) Carmen, bei Kávesník, ♀	6. III. 1901
14.) Ella Koppa & Kanne, in d. Gasse	30. III. 1901
15.) Stephi, bei Goldschmidt	10. V. 1901
16.) Stephi, bei Goldschmidt	17. (18) V. 1901
17.) Martha, bei Greibich	9. VI. 1901
18.) Emma, bei Goldschmidt	16-17. VI. 1901
19.) Elsa, bei Friedmann	5. VII. 1901
20.) <u>Lara</u> , bei Goldschmidt	21. VII. 1901

J. Nádherný se návštěvě nevěstinců nemohl ubránit, Baronův návštěvní seznam.

Místní řád byl, ale přísný a to se Johannesovi nelíbilo – v Janovicích si dělal, co chtěl, tady mu diktovali každý krok. Charlie se prostě přizpůsobil, zato jeho starší bratr posílal matce zoufalé, až afektovaně působící dopisy o tom, že chce zemřít a že po smrti tatínka se „rozkvetlá zahrada života změnila ve vyprahlý úhor“. Dlužno podotknout, že spolu se srdceryvnými stížnostmi přicházely i žádosti o povolení návštěvy divadla či varieté. Matka mu vyhověla. Zklamání z akademie se odrazilo i v prospěchu mladého pána.

Jezdí ve fiakru s herečkami

Johannes se nejen zhoršil v prospěchu, ale začal se dopouštět i kázeňských přestupků. Nakonec jej matka „přesunula“ i s Charliem na německé gymnázium na Malé Straně. Jeho studijní výsledky se však nezlepšily – právě tehdy začal navštěvovat nevěstince a od roku 1910 si o poběhlicích psal své záznamy. První milenkou a zasvěcovatelkou do vábívého sexu se stala jakási Stephi, zřejmě postarší osoba. V seznamu poté následovala desetiměsíční pauza, snad pro něj znamenal krok do světa dospělých jistý otřes. Vždyť budoucí historik Josef Šusta při podobné příležitosti z bordelu uprchl, a ještě se pozvracel.

Mladý Nádherný se ale „pochlapil“ a po zmíněné době navštívil Dezortův nevěstinec v Jakubské ulici, aby obšťastnil jistou Emmu. Zalíbil se mu i Šuhův podnik v Benediktinské ulici. V té době už jeho matka i poručník Vilém dostávali zprávy o tom, že baron jezdí po

Praze ve fiakru s herečkami a vůbec pochybnými ženštinami. Navíc v septimě propadl. Amélie a Vilém nešetřili výhrůžkami i prosbami.

Johannes si něco z napomínání vzal k srdci – v roce 1903 složil maturitu a zapsal se ke studiu filozofie a dějin umění na filozofické fakultě pražské německé univerzity (dokončil je v roce 1908.) Při jeho milostné vytíženosti – měl už za sebou zkušenost asi s třiceti ženami – je s podivem, že si vzdělání nadále prohluboval.

Už nikdy si nezačnu s prodavačkou lásky

Johannes se zajímal o výtvarné umění i o díla všech moderních autorů německé i světové literatury, od Henrika Ibsena po Thomase Manna a Fjodora Michajloviče Dostojevského. Stejnými ctiteli literatury byli i jeho sourozenci. Na fakultě k jeho zájmům přibyla filozofie, představovaná především německým filozofem a psychologem Franzem Brentanem. Rád cestoval, zajímal se o malířství a fascinovala jej architektura. Působil jako člen Svazu pro ochranu mateřství, který usiloval o zlepšení životních podmínek svobodných matek. Také vstoupil do Spolku pro reformu manželského práva, prosazujícího uzákonění civilního sňatku. Dobře si uvědomoval neslučitelnost svých zájmů s častými návštěvami veřejných domů. A také věděl, že jeho budoucí žena nesmí mít s nevěstkami nic společného. V roce 1903 si zapsal: „Z lásky k životu a z úcty k té, se kterou chci jednou prožívat nekonečné štěstí bez hranic, si slibuji, že už si nikdy nic nezačnu s prodavačkou lásky.“ Své předsevzetí nesplnil.

Anuška od Goldschmiedů

Mladý Nádherný nadále zůstával v nevěstincích oblíbeným hostem. Zatím hledal nekomplikovaný, nezávazný vztah a prostředí, v němž by se, na rozdíl od společenských norem svého stavu, mohl cítit svobodným. Zvláště v oblíbě měl renomovaný salon Abrahama Goldschmieda v Kamzíkové ulici. Pyšnil se Velkým a Modrým salonem, „japonským“ separé, jedlo se stříbrnými příbory.

Právě tam poznal Johannes na jaře roku 1906 Maďarku Pirošku z uherského Hatvanu. Někdy si také říkala Anuška – prodejné děvy si často měnily jména. S mladým mužem navázala příjemný, účelový vztah. Dával jí drobné dárky, květiny, medailon, prsten. O rok později ale ztrácel tělesný žár milenců podle dopisů na intenzitě. O to překvapivěji zapůsobilo oznámení zaslané aristokratovi Piroškou v roce 1908 z Hatvanu: „Jéžiš Janesy, kdybys tak viděl naše pokřtěné dítě, jak je milé světlé vlásky modrá očka a tak tlusté milé Janesy, napíšeš mi brzy?“ Otázka otcovství byla ovšem nejasná.

Bývalý milovník se zachoval, jak se dalo čekat. Na zprávu nereagoval. Ostatně měl další zástoje.

Veselá Bětuška

„Milovaný Jeníčku. Přijmi odemne srdečný pozdrav a tisíc polipku. Byla jsem již jednou u Vás a Vy jste nebyl doma. Těším se na shledanou,“ psala Johannesovi v roce 1908 jediná dívka, u níž známe celé jméno – Bětuška Frišová. Navštěvovala jej v jeho pražském bytě v Dlouhé ulici a zřejmě nepatřila k profesionálkám, ale k služebným či dělnicím. Barona zaujal nejen její mizerný pravopis, ale i „půvabný obličej a veselost, a výborně mne bavila“.

Ženy, které si vybíral, vykreslovaly přepestrý vějíř lásky, potkával je nejen v přepychových veřejných domech, ale i v parku před nádražím Františka Josefa, na Staroměstském náměstí, v ulicích. Některým platil dluhy, jiným psal doporučení pro „počestná“ povolání. Další si o dárky přímo říkaly. Tělesné rozkoše, ale pomalu začala brzdit nemoc, o níž vzdělaný baron musel při svém nevázaném sexuálním životě alespoň uvažovat – syfilis.

Kletba Venušina náhrdelníku

„Budte ujištěn, že klid, s jakým přijmu tu Jobovu zvěst, bude stejně velký jako má radost, když gonokoky nenajdete,“ psal Nádherný s hranou lhostejností v roce 1907 profesoru Vítězslavu Janovskému, známému lékaři pohlavních chorob. Jeho výsledky ovšem potvrdily, že má kapavku. Nákazu se podařilo vyléčit – snad v reakci na tuto zkušenost se stal Johannes členem Společnosti pro potírání pohlavních chorob se sídlem v Berlíně.

Na svém životním stylu ale nezměnil nic. V červenci 1908 u něj Janovský diagnostikoval syfilis. Baron se domníval, že jej nakazila mladá Vídeňanka Aranka, která měla kolem krku „Venušin náhrdelník“ – skvrny pro nemoc typické.

Podstoupil operaci tvrdého vředu, která měla podle tehdejších představ zabránit šíření spirochét do celého těla. Samozřejmě zákrok nepomohl. Následovala vyrážka. Svou chorobu nesl šlechtic statečně, co mu také zbývalo? Jeho stav se načas stabilizoval a Johannes začal uvažovat o napsání disertace z oboru filozofie. Už se k ní nedostal, v roce 1910 mu zemřela matka a on převzal péči o janovické panství. Dlužno podotknout, že si vedl dobře.

Platonická láska na rodném panství

Baron zvětšil janovické panství a zařízení zámku rozmnožil o cenné dekorace, starožitný nábytek a obrazy. V té době se také vášnivě zamiloval do mladičky Valentiny Mladotové zvané Niny ze sousedního Červeného Hrádku. Znal ji od dětství, ale jako ženu ji začal vnímat až v roce 1909. Bylo jí osmnáct. Psal jí vášnivé dopisy, zralý muž se zkušenostmi, který hledá partnerku na celý život. Dívku to zaskočilo – intenzita Johannesových vyznání ji děsila. Jejich rodící se vztah ukončil anonym jedné z „bordelových ženštin“, který Nině vyličil šlechticovy dřívější plotky s „dámami“.

Nádherný propadl zoufalství, stále dívku ujišťoval o svých citech a zřejmě všechno popíral, ale nakonec se poměr mezi nimi jaksi rozplzl. Dalšího pokračování se Johannes zřekl kvůli své nemoci. Přes všemožnou léčbu zemřel 28. května 1913. Bylo mu devětadvacet let.

Syfilida se stala léčitelnou

V roce 1905 objevili němečtí zoologové Fritz Schaudinn a Erich Hoffmann původce syfilidy – spirochétu *Treponema pallidum*.

V roce 1910 frankfurtský sérolog Paul Ehrlich a japonský bakteriolog Sahaširo Hata vyvinuli injekční preparát k léčbě syfilidy (dioxidiamido-arsenobenzol).

V téže roce jej firma Hoechst začala vyrábět ve velkém pod názvem Salvarsan.

Byl drahý, ale účinný, nedokázal vyléčit pouze poslední stadium nemoci.

V roce 1912 vyvinul Ehrlich vylepšený salvarsan – neosalvarsan.

Druhá světová válka přinesla ještě účinnější prostředek – penicilin.

Upraveno s použitím článku publikovaném 26.2.2019 - Lenka Bobíková, Právo (Alena Wagnerová v knize Bol lásky prodejné, Argo 2013).

Sbíráám.cz

adresa: Francouzská 9 (vchod Blanická 2) 120 00 Praha 2 - Vinohrady
e-mail: info@sbiram.cz

burda auction
aukční dům

Kontakty:

Tel.: +420 777 466 790

E-mail: info@burda-auction.com

Web: www.burda-auction.com

Adresa: **Dejvická 306/9, 160 00 Praha 6**

Provozní doba:

Pondělí a středa 9:00 - 12:00 | 13:00 - 17:00

CELINY – Zpravodaj Společnosti sběratelů celin při SČF je určen pro potřebu členů společnosti. Za původnost příspěvků a jejich obsah si odpovídá každý autor.

Jazyková úprava není prováděna.

Do čísla 3/2020 přispěli pánové: M.Hauzr, V.Hromádka-Alfafila, J.Krátký, J.Pluner, V.Reichsfeld, J.Starec, M.Zika. Technická pomoc A.Náprstek – Filaso.

Předseda společnosti a korespondence : J.Starec, e-mail : hokat@seznam.cz

Zpravodaj rediguje : Ing. Jan Krátký, Hudečkova 2 , 140 00 Praha 4, e-mail:

honzakratky1@gmail.com

Distributor: Ing.Milan Černík, P.O.Box 243, Praha 6, 160 41, e-mail:

icernik@volny.cz, 222951796

Hospodář : Ing. Pavel Švejnar, e-mail : pavelsvejnar@gmail.com

<http://www.celinari.cz>

Číslo účtu SSC je: **4228655319/0800.**

Do zprávy pro příjemce uvádějte, prosíme, vždy Vaše příjmení a jméno.

Jako Variabilní symbol uvádějte, prosíme, vždy číselný údaj, který najdete na adresním štítku zasláního Zpravodaje, uvedený na 2.adresním řádku.

Roční členský příspěvek pro členy s doručovací adresou v ČR činí 200,- CZK, pro členy s doručovací adresou mimo ČR činí 300,- CZK.

Uzávěrka čísla : 11.11.2020

c Společnost sběratelů celin SČF